

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת מגילה, דף ג'

אין, מהוזה הו, ולא הו ידעי הי באמצע תיבה והי בסוף תיבה, ואותו צופים ותקינן פתוחים באמצע תיבה וסתומין בסוף תיבה.

אין - כן
לא הו ידעי - לא היו יודעים

הסבר: התלמוד מלמד בקטע זה שאותיות פתוחות וסתומות היו קיימות מלכתחילה בעברית, אבל בתחילה לא ידעו אילו באמצע מילה ואילו בסופה, והנביאים תיקנו שהאותיות הפתוחות יהיו באמצע המילים והסתומות בסופן.

על המפה

חירבת דוראן-רחובות

העיר רחובות הוקמה כמושבה בשנת 1890, על אדמות דוראן שנרכשו בידי יהושע חנקין. היא נקראה על שם הבאר שחפר יצחק אבינו, עליה נאמר "כי עתה הריב לנו". תושביה הראשונים היו עולים מפולין שהשתייכו לקבוצת "מנוחה ונחלה". בסביבות היישוב ניטעו פרדסים רבים, שבעקבותיהם כונתה רחובות "עיר ההדרים", וגם בסמלה מופיעים תפוזים. רבים מהתושבים עבדו בפרדסים ובבתי האריזה. בשנת 1907 התיישבו ברחובות עולים מתמין ובנו בה שכונות חדשות. בשנת 1950 הגיע מספר התושבים ברחובות ל-18,000 והיא הוכרזה כעיר. כיום גרים בה למעלה מ-147,000 תושבים. ברחובות גם נמצא מכון וייצמן למדע והפקולטה לחקלאות של האוני' העברית.

תצלום של רחוב יעקב
במושבה רחובות 1893
Wikipedia, The Education
program of the National
(Library of Israel)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל. הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם.

תלמוד ישראלי - מפגשים דו־כיווניים
מחברים עולמות.

סדר מועד | מסכת תענית, דף ל"ב - מסכת מגילה, דף ו'
פרשת ויחי | ח"י"ד בטבת (18-12 לדצמבר)

דף ל': ערב תשעה באב ותשעה באב

בערב תשעה באב אוכלים סעודה אחרונה לפני הצום. סעודה זו מכונה "סעודה מפסקת", מפני שהיא הסעודה שאחריה מפסיקים לאכול. הסעודה המפסקת צריכה להיות סעודה פשוטה ולא מפוארת. אין שותים יין, אין אוכלים בשר, ואפילו אין אוכלים שני תבשילים בסעודה זו. בימינו נוהגים, שכבר בימים שלפני תשעה באב אין שותים יין ואין אוכלים בשר. תענית תשעה באב דומה ליום הכיפורים בכך שפיר מהלילה מפסיקים לאכול, ואין נועלים נעלי עור ואין מתרחצים. בתשעה באב אסור ללמוד דברי תורה, מפני שיום תשעה באב הוא יום אבל ועצבות, ולימוד התורה משמח ומרנין. אבל, מותר ללמוד דברים עצובים, כגון, מגילת איכה, ופירוש מסות מסכתות בספר ירמיהו, שבהם הנביא ירמיהו התנבא על הגלות המרה של עם ישראל. אמרו חכמים: כל המתאבל על ירושלים, מובטח לו שעתיד הוא לראות בשמחה בעת בנין ירושלים לעתיד לבוא.

דף ל"א: נס קבורת הרוגי ביתר

המשנה אומרת, שיום הכיפורים יום ט"ו באב נחשבים כמים הטובים ביותר שהיו לעם ישראל. יום הכיפורים - מפני שביום זה נמחלים עוונותיהם של בני ישראל, וביום זה גם ניתנו הלוחות השניים שעליהם עשרת הדברות. אך מה מיוחד ביום ט"ו באב, שהוא משמח כל כך?

ביום זה הסכימו הרומאים שיקברו את האנשים שנהרגו בעיר ביתר שנים אחדות לפני כן. במשך שנים אחדות היו ההרוגים מוטלים על פני השדה ולא בקבורה, וכאשר ניתן היה לקבור אותם, שמחו כל כך, עד שתקינן חכמים להוסיף בברכת המזון את "ברכת הטוב והמיטיב". נס גדול נעשה להרוגי ביתר. במשך השנים שהגופות שללם לא נקברו - הן נותרו שלמות. על כך מברכים "הטוב" - שהגופות לא נרקבו, "והמיטיב" - שזכו להגיע לקבורה.

אסיימים
אסכת תענית
אסכת חטאים
אסכת משיח

מסכת מגילה

דף ב': מסכת מגילה

חז"ל תיקנו לקרוא את מגילת אסתר ביום הפורים.

מתי חל יום הפורים? בערים שבתקופת ימי חז"ל הושע בן נון היו מוקפות חומה, ירושלים, למשל - קוראים בט"ו באדר. בערים שלא היו מוקפות חומה בימיו, קוראים את המגילה ב"ד באדר.

במשנה לומדים, שחכמים הורו, כי אנשים המתגוררים בכפרים קטנים, יכולים לקרוא את המגילה ימים אחדים לפני פורים, כי הם לא ידעו לקרוא את המגילה בעצמם, והיו צריכים לנסוע אל העיר הגדולה ולבקש מאחד מבני העיר שיקרא עבורם את המגילה.

אמרו חכמים: מאחר שהכפריים רגילים להגיע אל העיר בימים שני וחמישי בשבוע, לכן, אם פורים חל ביום שלישי, למשל, הם יכולים לשמוע את המגילה ביום שני, כדי שלא יצטרכו לטרוח ולבוא אל העיר פעם נוספת ביום שלישי.

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

מצד שני:

**ו...מה
עצתם?**

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il

תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

פרעות "סופות בנגב"

ה"סופות בנגב" הוא כינויין של פרעות שערכו הגויים ביהודי רוסיה בשנים 1881-1882. הן נקראו כך על שם הפסוק בישיעיהו: "...כְּסוּפוֹת בִּנְגֵב לַחֲלָף מִמֶּדֶרְבַּי מֵאֶמְצָץ נִזְרָאָה". הפרעות פרצו בעקבות רצח הצאר אלכסנדר השני בידי מהפכנים, שהעיתונות האנטישמית טענה שהם יהודים. הן החלו בפסח באוקראינה והתפשטו לאזורים נוספים, וכללו פוגרומים, הרס, שריפה, שוד ואלימות. לאחר סיום הפרעות הטילו השלטונות גזירות קשות על היהודים, שהגבילו את תחום מחייתם ואת אפשרויות המסחר שלהם. לסופות בנגב הייתה השפעה חזקה על העם היהודי, ובעקבותיהם הבינו רבים שאת הפתרון למצבם של היהודים ניתן למצוא רק בארץ ישראל ולא בהשתלבות בחברת הגויים.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

גאולת אדמות הוא מושג המתאר רכישת אדמות בארץ ישראל מידי גויים על ידי יהודים. מקור המושג הוא בכך שפעולה זו נחשבת ל"גאולה", כלומר השבת האדמות לבעליהן המקוריים, שהם היהודים. גאולת הקרקע הייתה אחת הפעולות המרכזיות של המתיישבים בארץ ישראל ואפשרה את הקמת ההתיישבות ומדינת ישראל.

**רוצים להצטרף למאות אלפי לומדי הדף היומי?
להיות ממובילי לימוד הורים וילדים בקהילתכם או להעביר
שיעור שבועי עם חומר איכותי?**

יש לנו פתרון בשבילכם! 'התלמוד הישראלי' סוגיות מהדף היומי בעברית פשוטה להבנה, שאפשר ללמוד עם הילדים. כל קהילה שתצטרף, **תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילה בחינם** עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

1. מי הוא האיש במרכז הציור?
2. איך הוא קשור לרחובות וחדרה?
3. איך השלט עין חרוד קשור אליו?
4. איזה יישוב בארץ נקרא על שמו?

האיש הוא הרב חיים ויצמן. הוא היה ממייסדי מדינת ישראל. הוא גם היה ראש ממשלת ישראל. הוא נקרא על שמו הרחובות.

סרקו את הבר-קוד, היכנסו לערוץ היו-טיוב של התלמוד הישראלי ותוכלו לצפות בעולם שלם של סרטים בנושאים שונים ומגוונים, מרתקים ומעניינים

מי אני? |

1. כונה "גואל אדמות העמק".
2. עסק ברכישת קרקעות בארץ ישראל ובמיוחד בעמק יזרעאל.
3. עלה לארץ בגיל 16 בעקבות פרעות "הסופות בנגב".
4. בעשרים שנות חייו האחרונות רכש קרקעות בהיקף של כ-600,000 דונם.
5. קברו נמצא בתוך גן לאומי מעיין חרוד, ועל שמו נקרא היישוב "כפר יהושע".

האיש הוא הרב חיים ויצמן.

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260 ה'תר"ס	5258 ה'תר"נ	4900 ה'תר"ל	4800 ה'תר"מ	4650 ה'תר"ט	4260 ה'תר"ח
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינת ישראל	1969 הרב אריה לויין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דף ג': סמוך ונראה

בערים שהיו מוקפות חומה בימי יהושע בן נון, קוראים את המגילה בט"ו באדר. בלשון התלמוד, מכונות ערים אלו "כרכים". התלמוד מביא ברייתא בה נאמר, כי אנשים הגרים בבתיים או בשכונות הנמצאים בסמוך ל"כרך", וגם אנשים הגרים במקום ממנו רואים את הכרך, הרי הם קוראים את המגילה בט"ו באדר, גם אם ביתם נמצא במקום שלא היה מוקף חומה בימי יהושע בן נון.

מדוע צריכה הברייתא לכתוב שני דברים, גם שמי שגר סמוך לכרך קורא בט"ו וגם מי שגר במקום שרואים את הכרך, קורא בט"ו? הרי מי שגר סמוך לכרך, כבר ראה אותו ממילא! התלמוד עונה שאם היה כתוב בברייתא שרק במקום שממנו רואים את הכרך, קוראים בט"ו באדר, היינו סבורים, שאם יש כבר קטן בעמק שממנו אין רואים את הכרך - לא יקראו בני הכפר עם בני הכרך, כי אינם רואים אותם. לכן אמרה הברייתא, כי במקום שהוא "סמוך" לכרך, גם אם אין רואים ממנו את הכרך, קוראים בט"ו באדר.

דף ד': "מצות עשה שהזמן גרמא"

נשים פטורות מ"מצות עשה שהזמן גרמא". כלומר, יש מצוות שצריך לקיים תמיד, למשל מצות צדקה, ויש מצוות שאי אפשר לקיים אותן תמיד. מצות קריאת שמע של שחרית, למשל, אפשר לקיים רק בתחילת היום, ומצות קריאת שמע של ערבית, אפשר לקיים רק בלילה. את מצות קריאת מגילת אסתר אפשר לקיים רק בפורים, אם כן, מדוע נשים חייבות במצוה זו? התלמוד עונה ואומר: "שאף הן היו באותו הנס" ולכן גם הנשים חייבות במצוה זו. הרשב"ם מסביר, שעיקר נס פורים היה על ידי אישה, הלא היא אסתר המלכה. רש"י ובעלי התוספות מפרשים באופן אחר: הן אחשוורוש גזר להרוג את כל היהודים, כמו שכתוב במגילת אסתר "מנער ועד זקן טף ונשים", לכן, הנס של פורים שיהיה גם להן.

דף ה': מתי קוראים את המגילה בעיר טבריה?

האמורא חזקה, שהיה בנו של רבי יהודה הנשיא, גר בעיר טבריה, והיה נוהג לקרוא את מגילת אסתר ב"ד באדר וגם בט"ו באדר. מדוע עשה כך? הרי העיר טבריה הייתה מוקפת חומה מימי יהושע בן נון, וצריך לקרוא בה בט"ו באדר בלבד! התלמוד מסביר שהוא הסתפק, אם טבריה נקראת בכלל עיר מוקפת חומה, מפני שצד אחד של העיר נגמר בים כנרת. אמנם נכון ששלושה צדדים של העיר היו מוקפים חומה מימות יהושע בן נון, אך בצד הרביעי אין חומה. יש ים. יתכן לומר, שבכל זאת העיר נקראת "מוקפת חומה", מפני שהאויבים אינם יכולים להיכנס אליה, ויתכן גם לומר, שמאחר שבמצביאות אין חומה בצד הרביעי של ים כנרת, העיר אינה נקראת "מוקפת חומה". לכן קרא חזקה את המגילה גם ב"ד באדר וגם בט"ו באדר.

דף ו': האמורא רבי זירא

האמורא רבי זירא נולד בארץ בבל למשפחה של כוהנים, אבל כשהיה רבי זירא ילד קטן, נפטרו אביו ואמו. תקופה ארוכה היה רבי זירא מצטער, שהוריו נפטרו כשהיה כה צעיר והוא לא זכה לכבוד אותם ולקיים מצות כיבוד אב ואם. הילד הקטן, זירא, למד בהתמדה רבה ושיקד בעמל על לימוד התורה, עד שזכה להיות אחד מגדולי ישראל. לאחר שנים, עלה רבי זירא לארץ ישראל, בה הוסמך להוראה וכונה בתואר "רבי". במשך שנים רבות למד תורה בעיר טבריה וזכה לאריכות ימים מופלגת. כשרבי זירא חלש ולא יכול היה ללמוד, הוא נהג לשבת בפתח בית המדרש, כדי לקום בפני תלמידי החכמים בשעה שהם יוצאים ונכנסים, ולזכות לקיים מצות כיבוד תלמידי חכמים. שכשנפטר רבי זירא, הספידוהו בקול עצוב על שנפטר גדול בישראל.

דבר תורה

בפרשתנו מניח יעקב את ידו על שני בניו של יוסף - מנשה ואפרים - ומברך אותם בברכה המפורסמת: "המלאך הגואל...". ברכה זו נחשבת לאחד מנכסי צאן הברזל שבעולם היהודי, וכל אב ואם מברכים את ילדיהם בברכת בני יוסף - "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה..." מדוע זכו דווקא אפרים ומנשה לברכה מיוחדת כזאת, בה מברכים הורי ישראל את ילדיהם בכל הדורות? מצע גידולם של אפרים ומנשה היה שונה מאוד מהמקום בו גדלו שאר השבטים וילדיהם. יוסף התחתן במצרים ושם הוליד את ילדיו. הם גדלו בסביבה זרה מכל הבחינות ולכן העובדה שנשארו נאמנים לעמם ולזהותם הוא סיפור הצלחה מיוחד במינו. אפרים ומנשה מהווים מודל לילדים שהמשיכו ללכת בדרכי הוריהם, למרות הסביבה השונה והקשה, ועל כן דווקא בברכתם אנו מברכים את ילדינו, שיעמדו גם הם אל מול כל קושי ואתגר, וילכו בדרכי האבות.

חידה!

למדנו במסכת מגילה על ערים מוקפות חומה. זהו את שמות הערים בארץ שאותיותיהם התבלבלו:

הריסקי

דול

הבריט

נברוח

מירשולי

כוע

(ואם יסתכלו, יראו)
'לולט' 'לולט' 'לולט' 'לולט' 'לולט' 'לולט' 'לולט' 'לולט' 'לולט' 'לולט'

שאלות השבוע

1. איך קשור יהושע בן נון לפורים?
2. מדוע נשים חייבות בקריאת מגילה?
3. איזו מצווה קיים רבי זירא כשלא היה לו כוח ללמוד?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למיל talmudhagrala@medison.co.il יציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח ראה חשבון

